

Donderdag

den 14 November.

PARIJS den 11 november.

De Intendant van den Hertog van Aumale heeft weder talrijke aankopen voor de jonge Prinses van Salerno gedaan.

Bijna dagelijks werkt de maarschalk *Soult* met den generaal *Rostolan*, den nieuwen commandant der Polytechnische school.

Een dagblad meldt als eene zekere zaak, dat bij het Hof het voornemen bestaat om de Wetgevende Kamers na de aanstaande zitting te ontbinden, en de Kamer der Gedeputeerden, zoo mogelijk, door eene andere te doen vervangen, welke de dotatie gunstig is.

De uitschrijving van eene leening heeft de aandacht der Franse kapitalisten tot zich getrokken. Heden sprak men op Beurs veel over deze financiële operatie.

Een schrikkelijke storm, van stortregens vergezeld, heeft gisteren te Parijs gewoed. Verscheiden voorposten werden overgerukt en in de straten geworpen, vele boomen in de *Champs-Élysées*, op de boulevards en de groote wegen rondom de hoofdstad werden ontworteld; eindelijk hebben de met leijen gedekte daken van de Tuileriën en de Louvre ook veel te lijden gehad; de leijen vlogen bij duizenden als bladeren her- en derwaarts.

Het Kabinet der Tuileriën zou van den heer de *Sainte-Aulaire* het officieel bericht ontvangen hebben, dat *Esparrtero* Londen niet verlaten heeft en zich daar den 5 dezer nog bevond.

Na eene zitting van zeven uren heeft de kriegsraad, die den generaal *Prim* en zijne medebeschuuldigen moet vonnissen, besloten dat de zaak, uit hoofde van onjuistheden in de instructie, zou worden verdaagd, ten einde daardoor gelegenheid te hebben om op nieuw onderzoek te doen en *Prim* tegen over zijne aanklagers te hooren. Dit proces baart te Madrid veel opzien; echter geloof men algemeen dat *Prim* vrijgesproken zal worden. De Kamer der Spaansche Gedeputeerden heeft den 6 dezer de zevende paragraaf van het adres, bearekkelijk de finantien, aangenomen; tevens heeft zij mededeeling ontvangen van het rapport van den heer *Domoso Cortés*, over het ontwerp tot hervorming der Constitutie.

Uit Ceuta wordt van den 29 oktober geschreven, dat, ingevolge het tusschen de Spaansche en Marokkaansche Regeringen gesloten verdrag, reeds afbakeningspalen op de grenslijn geplaatst zijn; op deze steenen palen bevindt zich dit opschrift: „Spanje 1844. Onder de regering van *Isabella II.*”

Heden waren de 5 per cents geconsolideerden 110 fr. 65 cent, a contant en 110 francs 85 cent. tegen ultimo; de 2 per cents 82 francs 85 cent. a contant en 82 francs 80 centimes tegen ultimo; Napels 98 francs 35 centimes; Spanje werkelijke schuld 32 en 5 achtesten; dito 3 per cents 36 en 1 achtesten.

GRAVENHAGE den 12 november.

[De uitslag der avondzitting van den 11 november is door ons in eene *Buitengewone Courant*, van woensdag 13 november, medegedeeld. Het volgende is dus het verslag van hetgene, in die avondzitting, de onderscheiden stemmingen is voorafgegaan].

De heer *Gouverneur* is van oordeel, dat van de vijf door de Centrale Afdeling gedane voorstellen die sub n. 3 en 4 het minst aannemelijk zijn. Daardoor zou alleen eene tijdelijke hulp gebragt, de zaak slechts verschoven worden. Zonder het besluit van de Eerste Kamer vooruit te loopen, is het niet te verwachten, dat zij hare toestemming verleenen zal tot het uiten van een wensch aan den Troon, waarmede zij zich niet vereenigt, en welken zij ongrondwettig vindt. Is het beneden de waardigheid der Tweede Kamer om haar besluit terug te nemen, dan geldt dit evenzeer van de Eerste. Er bestaat, volgens den spreker, dus geen andere weg dan het adres afzonderlijk aan te bieden, of de kennisgeving der andere Kamer voor notificatie aan te nemen en de zaak te laten berusten.

Daarbij komt, wat het eerste betreft, in aanmerking de bevoegdheid der Kamer. Bij al het aangevoerde deswege is gesproken van de regten der Kamer, doch de redenaar moet opmerken dat ook de Kroon hare regten heeft, uit de Grondwet ontleend. De Kamer moge overtuigd zijn van hare regten om een adres afzonderlijk aan te bieden. De Kroon is bevoegd de Kamer niet te ontvangen. Doch, met ter zijde stelling hiervan, zegt art. 77 der Grondwet duidelijk, dat de Staten-Generaal, niet een der Kamers, het Nederlandsche Volk vertegenwoordigen. De Koning kan zeggen: „Ik heb tot de Staten-Generaal als tot een staatsligchaam gesproken; ik verwacht ook het antwoord van de Staten-Generaal.” Doch de redenaar vraagt het, of het goed, voorzigtig, verstandig is, van dien strijd van wederzijdse regten te gewagen, van regten, welke van zoo teederen aard zijn, en dit alleen om een wensch uit te drukken? Zou dit niet kunnen beschouwd worden als eene questie van bloote eigenliefde der Kamer? Doch gesteld, de Regering ware minder vasthoudend dan de Kamer, en zij zou deze ontvangen. Dan zou het gevolg zijn, dat ook de Eerste Kamer een afzonderlijk adres zal aanbieden, waaruit zou blijken, dat zij zich niet met den gewonen wensch vereenigt. Dan zou het Volk het oog op den Troon gevestigd houden, die zou moeten beslissen tusschen eene herziening, welke door een deel der Wetgeving gewild, door het andere niet gewenscht is. De gevolgen hiervan zijn niet te voorzien, doch zoo veel is zeker, dat dit het meest ten nadele zou uitloopen van hen, die het sterkste op eene herziening aandringen. Tot eene goede herziening zijn alleen vreedzame middelen en eene toenadering tusschen de verschillende Staatsmagten noodig. Langs dezen weg zou ook de redenaar eene herziening wenschen. De thans ingeslagen weg wijkt echter geheel af van het goede, en brengt ons slechts tot misverstand. De heer *Duymaer van Twist* zal zich gaarne ver-

eenigen met ieder middel, om in de tegenwoordige zaak tot een gewenscht einde te komen. Dat middel moet echter drie vereischten in zich vereenigen: dat daardoor noch de waardigheid van de Kroon, noch van de Eerste, noch van de Tweede Kamer geschonden wordt. Door het eerste aangeboden middel wordt aan de regten van en den eerbied voor den Koning te kort gedaan. — Wat het tweede voorstel betreft, doet de spreker opmerken, dat in de Grondwet niets geschreven staat, noch omtrent de troonrede, noch over het adres. Men kan door de afzonderlijke aanbieding dus de Grondwet niet schenden. De Kamer is niet alleen *facto* een zelfstandig ligchaam, doch is dit ook grondwettig. Dus kan men haar ook het regt niet ontnemen van elk ander zelfstandig ligchaam, van elk partij, om een adres aan te bieden. Men betwist dat niet, maar zegt dat zij niet alleen op de troonrede kan antwoorden. Het is zoo, de Koning heeft tot de Staten-Generaal gesproken. Dit moet de Koning eenzover beantwoorden. Art. 66 der Grondwet zegt echter, dat de Staten-Generaal uit twee Kamers bestaan. Wanneer men in het dagelijksch leven gewoon is tot twee personen te spreken, dan is hiervan niet het gevolg dat zij te zamen moeten antwoorden. De Kamer kan zeer goed een afzonderlijk adres aanbieden. Art. 98 van het reglement van orde spreekt van adressen. Dat reglement zegt geen enkel woord van de Eerste Kamer. Ook daaruit kan dus, evenmin als uit de Grondwet, iets afgeleid worden, of bestaat er beletsel om zich met het 2de voorstel te vereenigen. Ook de antecedenten der Kamer verklaren er zich niet tegen, daar nog nooit het antwoord op de troonrede door de Eerste Kamer is verworpen.

De heer *de Man* zegt dat men het daaromtrent ten minste eens schijnt te zijn, dat men de 15de § van het concept-adres niet wil veranderen of terugnemen. Staat dit vast, heeft men dan, in den zin van de eerste vraag, regt, om de zaak te beschouwen als afgedaan en de troonrede onbeantwoord naast zich neder te leggen? — Bij hetgene daaromtrent reeds door anderen is gezegd, wijst de spreker nog op art. 96 der Grondwet, ten bewijze dat, dadelijk na de vereenigde zitting tot opening, de beide Kamers zich afscheiden en de eerste handeling, het onderzoek der geloofsbrieven, ieder in de hare ver- rigten, en op art. 105, waarvan de gebiedende woorden aantoonen dat geene vereenigde zitting, buiten de bepaalde gevallen, geoorloofd is. Dit aannemende, vraagt hij, hoe dan immer, wanneer geene afzonderlijke beantwoording door iedere Kamer geoorloofd is, eene uitkomst is te verkrijgen, wanneer de beide Staatscollegien in gevoelen verschillen en geene toenadering, door gemis aan onderlinge wisseling van denkbeelden, is te verwachten? — En zoodanige uitkomst moet dan toch, in een redelijken zin, te verkrijgen zijn; want in dat geval de troonrede, als niet gedaan, naast zich neder te leggen, zoo als men wil, is geene uitkomst. — Het is alleen de Grondwet, zuiver en ontdaan van de practijk, tot heden in deze gevolgd, die beslissen moet, of een beletsel bestaat, dat iedere Kamer op zichzelf antwoorde. Bij den spreker had daaromtrent aanvankelijk bezwaar bestaan, maar de beraadslagingen, heden gehouden, hadden hem bevestigd in het besluit, dat het gebeurde met de Eerste Kamer hem niet kan verschoonen te antwoorden. Op hetgene door anderen reeds daaromtrent zoo breedvoerig gezegd is, wil hij niet terugkomen. De Grondwet stelt nergens de gezamenlijke medewerking als regel, daar waar zij die vordert, handelt zij over eigenlijk gezegde voorstellen, en de gevallen, waarbij eene der Kamers alleen met de Regering in aanraking komt, zijn nergens als zoo vele exceptionele opgenoemd. Sprak de Grondwet ergens over troonrede of antwoord, en was zij in dat opzigt onduidelijk, dan zou men eene uitlegging moeten zoeken, die het meest overeenkwam met de handeling en tot eene uitkomst bragt, die eenig gevolg verzeekerde; en dit zou zijn, dat men antwoordde en wel iedere Kamer op zichzelf, wanneer men het niet kon eens worden. Maar nu zwijgt de Grondwet geheel, er is niets geboden, maar ook niets verboden, en welke meer natuurlijke interpretatie van dit stilzwijgen dan die, dat deze Kamer nu voor haar zelve antwoorde. De spreker acht zich daarom verplicht om tot het besluit mede te werken, dat aan het door deze Kamer ontworpen adres zal worden gevolg gegeven, en zulks te meer, daar, wanneer men zich vereenigt met het voorstel bij de eerste vraag, men tot niets besluit en de oplossing van de moeilijkheid slechts verschuift. Hij zal daarom stemmen tegen dat voorstel, zich echter voorbehoudende om, ten aanzien van de volgefde en latere, zoodanig te handelen als hij zal noodig keuren.

De heer *van Panhuys* onderzoekt hoe de eerbiedige wensch tot eene herziening in het ontwerp-adres gekomen is. Het is niet denkbaar, dat die wensch met overijling en onberaden is geschied. Reeds ten vorigen jare is soortgelijke wensch geuit, en telkens wederom ter sprake gekomen. Na lange beraadslagingen is § 15 in het ontwerp-adres tot stand gekomen. Is dit dus niet met overijling en ligtvaardig geschied, dan is het ook wenschelijk en gepast dat de Kamer trachte aan te toonen dat zij wil hetgene zij wenscht. Wat de spreker daaromtrent nader zegt acht hij genoeg om te doen inzien, dat hij tegen eene bloote kennisgeving is, maar in den geest der overige voorstellen zal stemmen. Intusschen kan hij niet ontveinzen, dat bij hem de 2de en 3de voorstellen de voorkeur verdienen boven de 4de en 5de. — Het is van belang, dat uitgemaakt wordt, welke de bevoegdheid der Kamer is. Al wat tot nu toe nopens de vereenigde bevoegdheid der Kamers gezegd is, betreft voorstellen van werten, doch geene adressen. Het is hier een exceptioneel geval. Het is niet verboden den Troon afzonderlijk te naderen. De redenaar verklaart zich ten slotte voor eene afzonderlijke aanbieding. Mogt dit worden verworpen, dan zou hij de overige voorstellen in overweging nemen. De heer *Mutsaers*, ofschoon de tegenwoordige be-

raadslagingen en de aanleiding daartoe betreurende, verheugt zich, daar hij die over het adres niet heeft be- woond, thans zijne denkbeelden over eene Grondwet- herziening te kunnen mededeelen. De redenaar houdt de bestaande Grondwet voor gebrekkig, deels door overloed, deels door gemis. Hij betreurt dit meer dan iemand, vooral na de zoogenaamde herziening van 1840, welke niets uitgerigt heeft. Maar het is eene gewichtige zaak, de herziening, vooral wanneer zoo veel daarbij ter toets moet gebragt worden. Het woord herziening is zoo gemakkelij uitgesproken, maar om daarop zoo bepaald aan te dringen en haar tot stand te brengen, is meer noodig. De redenaar deelt het gevoelen eener herziening, maar daartoe moeten omstandigheden zamenloopen, wil die herziening zijn wat zij woen moet, en niet gelijkt worden aan die van 1840. Tot die herziening zijn drie vereischten, 1°, dat de overtuiging der Natie, des Ver- tegenwoordigers en der Regering gewestigd zij, dat het belang van den Staat de herziening vordert, en men dien ten gevolge met kracht de handen aan het werk sla; 2°, dat er, zoo veel mogelijk, bepaaldheid nopens de hoofdpunten bestaat, en 3°, dat de verwachtingen, welke men zich van eene herziening voorstelt, waarheid behelzen. Zonder de gezamenlijke medewerking, wordt de herziening onvolledig en teleurstellend. Zonder be- paling der hoofdpunten, wordt het een eendlooz kamp tusschen verschillende magten, waardoor de ge- heele Staat geschokt wordt. Zonder waarheid, wordt de herziening eene bittere teleurstelling, erger dan het behoud van het gebrekkige. — En wanneer de redenaar zich nu afvraagt, of die omstandigheden aanwezig zijn, dan moet hij dit volstrekt ontkennend beantwoorden. Het stilzwijgen der Regering is niet zonder beteekenis. Zij bewijst daardoor eerder tegen dan voor de herzie- ning te zijn. De mededeeling der andere Kamer bewijst dat zij er anders dan deze over denkt. Eenheid van inzigten bestaat er dus niet. Met den stand der opinie in en buiten de Vergadering is het niet beter gesteld. De Natie spreekt, wel is waar, overal van eene her- ziening; onder die leus wordt overal gestreden. Maar is het eene bestemde kreet? Weet men wat men wil, wat men wenscht af te breken, en daarvoor in de plaats te stellen? De redenaar moet het tot zijn leedwe- zen zeggen, de Natie roept om eene herziening, maar honderdduizenden weten niet wat eene Grondwet is. Het constitutionele leven heeft nog zoo weinige vor- deringen hier te Lande gemaakt. Wel is men in den laatsten tijd vooruit gegaan, en daaromtrent is men aan- eenige hoogleeraren veel dank verschuldigd, doch de studie van het staatsregt is te verre af van zoo zeer tot de verschillende standen doorgedrongen te zijn, dan dat de wensch tot herziening iets bepaalds zou uitdrukken. En wat de verwachtingen eener herziening betreft? Zullen die geene teleurstellingen zijn, en zal alsdan de herziening niet eerder een roep zijn dan nut stichten? En wat verwacht de Natie? Niet eene meer werkdadige deelneming aan den gang van het staatsbestuur, maar eene vermindering van lasten, aanzienlijke besparingen enz. Het is meermalen gezegd, in Nederland lost zich veel op in eene geldquestie. Dit is ook hier het geval. Het zal echter het gevolg der herziening niet zijn. De verwachtingen zullen dan geene waarheid be- helzen: de wensch der Natie zal eene teleurstelling zijn. Bij het gemis van al die vereischten, komt nog de belemmering, welke het werk der herziening zelve oplevert, door al de wegen welke die moet doorgaan; zij zou eene kopij van die van 1840 worden. De teleur- stelling, zou erger zijn, en de eerste stap wegen voor gebeurtenissen, waarvoor God ons behoede. Wat nu het tegenwoordige punt in beraad betreft, is de redenaar van gevoelen dat de beide Kamers een ondeelbaar geheel uitmaken. Daar waar zij vereenigd zijn geweest om te hooren, daar moeten zij ook gezamenlijk antwoorden. Het gebruik van dertig jaren bevestigt die leer. *Van Hogendorp* laat hieromtrent geen twijfel over. In zijne Bijdragen noemt hij de Staten-Generaal een zedelijk ligchaam. Hij voorzag het buitengewoon geval, dat thans plaats heeft, en besliste dat er eene vereeniging der beide Kamers moest plaats hebben.

Bovendien, de Staten-Generaal vertegenwoordigen het Nederlandsche Volk. Art. 114 en volgende bepalen, dat geen voorstel den Troon mag naderen dan onder mede- werking der beide Kamers. En, ofschoon het in een- strengen zin daarbij alleen wetten geldt, valt het echter niet te ontkennen, dat adres en troonrede met de wet- geving in het nauwste verband staat.

Men heeft het voorbeeld van andere Landen aange- haald, doch de staatsregelingen dier Landen verschillen met de onze. Maar er is meer. In Engeland vertegen- woordigt het Hoogerhuis niet het Volk, maar het erfelijk aristocratische beginsel, evenzeer als in Frankrijk en in België. Bij ons vertegenwoordigt de Eerste Kamer geen bepaald beginsel; zij maakt een deel uit der Staten- Generaal, en sluit alle afzonderlijke zienswijze uit. — Een lid heeft gezegd, dat het aanwezigen der Eerste Kamer berust op het stelsel, dat zij een bolwerk tusschen Kroon en Natie moet zijn, en bij staatkundige driftten en partijchap in de Tweede Kamer als een dam voor den Troon zij. De redenaar geeft dit toe, doch waar is de uitspatting en de partijdrift meer te vreezen, bij wetten of bij adressen? Zeker bij het laatste, en ook daar moet dus de Eerste Kamer een bolwerk zijn. Als slotsom verklaart zich de spreker tegen eene afzonderlijke aan- bieding, het zij van de eene, het zij van de andere Kamer. Zonder hare waardigheid te kort te doen, kan de Kamer echter ook niet terugtreden. Er blijft dus niets anders over dan het eerste voorstel, om de zaak te laten be- rusten, waarvoor zich de spreker verklaart.

De heer *van Rechteren* is van oordeel, dat eene her- ziening der Grondwet eene volstrekte behoefte, een nationaal verlangen geworden is. Wat het aanhangige vraagstuk betreft, bepaalt hij zich tot de behandeling

van de vragen: 1°, zal een adres van antwoord al dan niet worden aangeboden aan den Koning, en 2°, zoo ja, op welke wijze zal dit na het gebeurde plaats vinden? De redenaar houdt de troonrede voor een verbedelend staatsstuk, waarin de binnen- en buitenlandse statkunde van de Regering afbaken moet. Niet minder belangrijk acht hij het antwoord der Volksvertegenwoordiging, dat de beoordeeling van de staatkunde der Regering van zelve in het licht zet. Het verlaten der Vertegenwoordiging omtrent het bestuur des Lands bevat. Hij zou het strijdig oordeelen met den eerbied, aan den Koning verschuldigd, indien de troonrede onbeantwoord gelaten wierd. Op die wijze zou men den constitutionelen troon, dien men geroepen is te verdedigen, ondermijnen; op die wijze zou men nalaten aan de roeping als volksvertegenwoordigers te voldoen. Reeds heeft de Kamer het voorstel van haren Voorzitter, om de mededeelingen der Eerste Kamer voor kennisgeving aan te nemen, verworpen. De Kamer kan op dat besluit, zonder groote inconsequentie, niet terugkomen. Wat aangaat de aanbieding van een adres aan Z. M., waartoe hij zijne stem zal uitbrengen, meent hij, dat zulks geschieden moet op de wijze bij het reglement van orde voorgeschreven; zoodat hij zich voor het eerste voorstel verklaart. De mogelijkheid dat Z. M. die commissie niet ontvangen, of het aangeboden adres niet aannemen zal, kan en behoort geen invloed uit te oefenen op het besluit, door de Tweede Kamer in deze te nemen. Die omstandigheid kan haar niet ontheffen den weg te bewandelen, dien haar is aangewezen. Zij is verplicht het adres op de troonrede te beantwoorden, uit eerbied voor den Koning; zij is verplicht daarop te antwoorden, als vertegenwoordigende het Volk; zij is verplicht te antwoorden, ten einde ongeschonden de achtbaarheid, de eer en de regten der Kamer te bewaren. De redenaar is van oordeel, dat in ieder burger van den Staat het regt van petitie is gewaarborgd; dat de Staten der provincien dit regt bezitten, en dat er geen grond bestaat om aan de beide Kamers de bevoegdheid te betwisten, adressen aan den Koning aan te bieden, en de troonrede naar de inspraak van hun geweten te beantwoorden.

De heer *Luzac* ondervindt bij de deliberatien van heden en vorige dagen een gemengd gevoel van vreugde en droefenis. Van vreugde, over den vooruitgang van grondwettige beginselen aan ééne zijde, van droefenis over achteruitgang aan den anderen kant, in hetgene wij mogten wenschen, nadat verleden jaar een eerbiedig adres door beide Kamers aan den Koning was overgedragen, waarin dezelfde wensch werd uitgedrukt, die thans zooveel moeite veroorzaakt. Toen nam de Eerste Kamer dien wensch ook voor den haren aan; toen vernamen men van de Kroon een antwoord, dat niet geheel afwijzend was, en dus eenigzins de hoop opwekte, dat die hoop eenmaal zou worden verwezenlijkt. Ten voorlede jaren bestond er drukkende financiële nood; de Kamer begreep dat deze, ook zonder verdere verklarigen omtrent de Grondwetsherziening, eerst en vooral moest worden uit den weg geruimd; men vergenoegde zich met enkele woorden, van tijd tot tijd uitgesproken, volgens welke, indien eerst de finantiël geregeld waren, men dan wellicht tot de bedoelde herziening zou overgaan.

De Natie hechtte haar zegel aan den maatregel, die door de Kamer was goedgekeurd. De finantiën werden geregeld, en de eerste belofte is thans de niet-ervulling van den wensch naar eene Grondwetsherziening.

De Regering zweeg deswege. De Tweede Kamer meende in het adres daarover niet te mogen zwijgen. Zij kleepte de zinsnede zoo zacht mogelijk in, en men had dus allen grond om te verwachten dat de Eerste Kamer zich hiermede weder zou kunnen vereenigen. Maar wat gebeurt? Die Kamer kan zich met den eerbiedigen, genoegzaam eensluidenden wensch als verleden jaar niet vereenigen. Dit weet de Regering. En wat nu? Dit wordt geheel aan de Kamer zelve overgelaten. De ministeriële zetels blijven steeds ledig. Strijdt dit niet geheel met de roeping, den pligt der Ministers? Deze hebben, volgens de Grondwet, eene raadgevende stem in deze Kamer. Is het constitutioneel, in zulke gewichtige oogenblikken van dat regt geen gebruik te maken, niet eenen in het midden van de Vertegenwoordigers des Volks zijne plaats te zien innemen? Het was hunne dure verplichting hier te verschijnen; bij de behandeling van eene kwestie die zij zoo gevaarlijk achten, om hunne gronden op te geven, waarom zij de herziening niet geraden oordeelen. Door hun wegblijven zou men kunnen veronderstellen, dat zij de Kamer niet vatbaar achten voor overreding. Gaf de Regering geldige gronden tegen eene herziening, wellicht zou de Kamer er dan met zoo veel kracht niet op aandringen.

Wat zal de spreker nu echter meer over de kwestie zelf in het midden brengen? Hooggeleerde, scherpzinnige mannen zijn van oordeel, op het gezag der Grondwet, dat deze zich niet verzet om het adres dadelijk aan de Kroon te rigten. Hij zal al de argumenten niet herhalen, maar eenige kleine aanmerkingen maken. Het verwondert hem diegenen zoo zeer van eerbied aan den Troon te hooren spreken, die de beleefdheid zoo geheel willen voorbijzien en het adres laten rusten, door een *notum* van bloote kennisneming. De Koning heeft tot de Vergadering gesproken; zij is verplicht daarop te antwoorden. Sedert 1815 is dit geschied. Waarom zou dit in 1844 niet plaats hebben?

Twee voornaame feiten hebben in deze discussien gespeeld: dat in vorigen tijd twee adressen aan den Koning aan de Eerste Kamer zijn aangeboden, als dat van de heeren *Corver Hoof* en *Lehon*, en dat van den heer *van Dam*, welke adressen door de Eerste Kamer verworpen werden, waarmede zij niet meer door de Tweede Kamer zijn opgevat. Maar zijn die adressen en het tegenwoordige gelijk? Zijn de omstandigheden gelijk? Het adres nopens de grieven werd door de Eerste Kamer wel verworpen, maar de Tweede Kamer kreeg er geen kennis van, dan op denzelfden dag dat de Zitting gesloten werd, en er dus onmogelijk eenig gevolg meer aan gegeven kon worden. Juist hetzelfde had plaats met het voorstel van den heer *van Dam*. De Kamer werd gesloten den 29 april 1835, en op het laatste adres werd in de sluitingsrede gedoeld, daar de Koning deed verklaren dat hij op de zaak van den landbouw zijne bijzondere aandacht zou vestigen, waarvan de bekende graanwet het volgend jaar het uitvloeisel was. Bij de sluiting der Zitting in 1835 kon de Tweede Kamer zich

geenszins meer met de zaak bezig houden, en later kwam het niet meer te pas, door de aanbieding van de wets-voordragt. — De geleverde voorbeelden bewijzen ons weinig.

Men heeft veel gesproken van art. 79 der Grondwet. Daar wordt van Staten-Generaal gesproken, doch beide Kamers blijven toch altijd twee zelfstandige deelen. Art. 93 der Grondwet zegt, en specificerende: leden van beide Kamers voeren den titel van Ed. Mogende Heeren.

De spreker gaat voorts mede na wat er sedert 1815, nopens het adres van antwoord, is geschied. Eerst werd de Koning onmiddellijk toegesproken door den President. Men begreep dat dit eenigzins onvoegzaam was. In volgende jaren handelde men anders. Zoo lang het nu goed ging dat beide de Kamers gezamenlijk een adres aan den Koning rigten, was dit wel, maar nu zij elkander niet geheel kunnen verstaan, waarom zouden zij nu niet afzonderlijk kunnen handelen, van de bloote gewoonte kunnen afwijken? De Grondwet zwijgt; zij verbiedt dus niet. De spreker geloofde zelfs dat die afzonderlijke aanbieding altijd meer aan te prijzen ware geweest; want moeten beide lichamen altijd het zelfde gevoelen hebben? Hij acht ook niet dat de geest der Grondwet tegen de afzonderlijke toezending van het adres is. Hij oordeelt het vooral noodig bij het mogelijk verschil van gevoelen over de Grondwetsherziening. De Tweede Kamer moet van haar gevoelen deswege doen blijken. Hij heeft een spreker tegen de herziening hooren zeggen, dat hij tegen de uitdrukking van het gevoelen is, omdat de denkbeelden deswege nog niet genoeg gevestigd zijn, omdat men nog niet eenparig genoeg weet wat men verlangt.

Maar hij vraagt wanneer die tijd zal komen, dat drie millioenen menschen volkomen of genoegzaam dezelfde gedachten omfent zulk ééne zaak zullen hebben? Men zou dan moeten wachten tot den jongsten dag. Is het niet veel eer de taak der Vertegenwoordiging en der Regering om te beproeven het over verscheiden punten eens te worden?

De spreker heeft veel gehoord van de bijzondere verplichtingen der Eerste Kamer, haar als een bolwerk voor de Kroon hooren voorstellen; maar al wat men deswege gezegd heeft, slaat op voordragten van wet en adressen, met een bepaald voorstel van wet; doch een adres dat bloote wenschen en betuigingen bevat, kan hier niet zoo volstrekt worden opgevat. De spreker althans is ten volle overtuigd, dat de Eerste Kamer het regt heeft om zich afzonderlijk met eerbiedige wenschen tot den Koning te rigten; dat zij hiertoe geen minder regt heeft, dan het minste collegie of den eenvoudigsten burger in Nederland. Hij hoopt dat het besluit der Kamer niet wezen zal strijdig met haar vroeger besluit, om de Kroon kenbaar te maken met den wensch naar eene Grondwetsherziening, in het belang van Volk en Troon.

De heer *Gevers* wil zich liefst bepalen bij het zoeken naar eenigen uitweg. Daartoe staan drie middelen open: 1°, een adres afzonderlijk aanbieden; 2°, zich nader tot de Eerste Kamer wenden, ten einde te trachten met gemeen overleg een adres tot stand te brengen, en 3°, de bloote kennisneming. Wat het eerste punt betreft, de redenaar acht de Kamer daartoe ten volle gerechtigd. Het is echter eene andere vraag, of de Kamer op dit oogenblik van dat regt gebruik zal maken. Na den brief des Ministers, welken de redenaar laakt, omdat die te midden der beraadslagingen geworpen is, acht hij het wenschelijk ditmaal dat regt niet te bezigen. Indien men zich tot den Koning wendt, zal men daarvan niets dan botsing te verwachten hebben. De maatregel is ook niet noodig, om het doel, dat men zich voorstelt, te bereiken, namelijk de meening der Kamer te doen kennen. Die meening is reeds genoeg door de openbare beraadslagingen, ook bij den Troon, bekend. Door van zijn regt afstand te doen, verkort men zijne waardigheid niet; men geeft slechts een bewijs van gematigdheid. De Kamer heeft dit ook vroeger gedaan, in 1816, bij het adres van gelukwensching betrekkelijk het huwelijk van den Held van Waterloo; in 1835, bij het voorstel van den heer *van Dam*. — Het niet gebruik maken van zijn regt bindt ook niet voor het vervolg, in een tijd vooral dat men zich niet meer aan antecedenten houdt. Dertig jaren hebben de Gouverneurs bij de Provinciale Staten mede gestemd: thans is dit niet meer het geval. Het reglement van orde heeft jaren lang geduurd; korten tijd geleden is het veranderd. De beraadslagingen over het adres zijn gedurende dertig jaren in commissie gevoerd, thans geschieden die in het openbaar. Doch, nu afstand doende van zijn regt, welk middel blijft er dan over? Te pogen om met medewerking der Eerste Kamer het adres gewijzigd tot stand te brengen. Die wijziging kan echter nimmer betreffen de weglating van § 15. De troonrede onbeantwoord te laten zou gebrek aan eerbied voor de Kroon verraden.

De heer *Faber van Riemsdijk* geloofde dat het voor kennisgeving aannemen het eenig middel is, wat in den tegenwoordigen stand van zaken wenschelijk is en met de bepalingen der Grondwet overeenkomt. Een adres is noodig, het is een bewijs van eerbied, maar al dat noodige, al dat eerbiedige houdt op voor het onmogelijke. De Kamer is onbevoegd alleen een adres aan te bieden. Beide Kamers hebben wel hare werkzaamheden, doch dit is slechts tot bepaalde einden, en verder niet. Men zegt dat de Grondwet niet van eene troonrede spreekt; doch zij behoeft dit niet. Zij zegt dat beide deelen één ligchaam uitmaken, door aan te wijzen dat de Eerste Kamer niet een toevoegsel, maar een deel der Staten-Generaal is, waarvan de Tweede Kamer de andere helft uitmaakt. Maar, wordt gevraagd, heeft de Kamer minder bevoegdheid dan elk particulier? Zij heeft meer en minder bevoegdheid. Meer, omdat zij meer kan doen, omdat van haar het initiatief tot een voorstel kan uitgaan. Minder, omdat zij, ingevolge de Grondwet, eene fractie van een ligchaam is. Het reglement van orde spreekt van een adres, alleen om den weg in te slaan, welke moet worden gevolgd, doch niet om de Kamer alleen te doen handelen.

Eene nadere poging bij de Eerste Kamer te doen, zou, volgens den spreker, tot niets leiden, en slechts tot nieuwe moeilijkheden aanleiding geven. Ook zou dit in strijd zijn met de bepalingen van het reglement van orde. En neemt de Tweede Kamer dit voorstel aan, wat is dan het gevolg? Men bekomt dan een adres, waarin het eene gedeelte der Wetgeving voor, het andere

tegen een wensch is. Zal de Eerste Kamer de aanbieding van zoodanig adres medewerken? Eene bloote kennisneming is daarom wenschelijk, omdat de Tweede Kamer aan den pligt van kennisgeving der afzending der Eerste Kamer heeft het adres in denzelfden stand als eene afgestemde wet gebracht. Wil men verder iets doen, dan zou er een geheel nieuw adres, volgens de bepalingen van het reglement van orde, ontworpen moeten worden.

De heer *Kulphorst* vereenigt zich met dit laatste. Door de verwerping der Eerste Kamer is men teruggebracht tot het oogenblik dat de Koning de troonrede heeft uitgesproken. Er zou dus op nieuw een adres moeten worden zamengesteld. — De redenaar acht de Tweede Kamer onbevoegd, alleen met een adres den Troon te naderen.

De heer *Bruce* is tegen de bloote notificatie. Hij acht de Kamer bevoegd, om alleen met een eerbiedig adres den Troon te naderen. Dat regt is voornamelijk betwist, omdat men adressen gelijk stelt met voorstellen van wet. Dit is echter zoo niet. De laatste kunnen niet aangeboden worden dan na de goedkeuring der Eerste Kamer. De Grondwet is ten deze echter niet op adressen toepasselijk. Na de weigering der Eerste Kamer, mag de Tweede Kamer gebruik maken van het regt, dat elk collegie, elk burger heeft. Er is gezegd dat de Kamer slechts eene fractie der wetgeving is. Dit is zoo, doch het geldt hier een beginsel; het is niet de vraag of de Kamer eene fractie is; maar of die fractie het regt heeft alleen een Troon te naderen. De redenaar vermeent van ja, daar de Grondwet het niet verbiedt. Wat den brief des Ministers betreft, het smart den spreker dat die medegedeeld is juist toen reeds het besluit genomen was om te beraadslagen. Ware dit voor den aanvang der discussien geschied, dan had kunnen overwogen worden, of het misschien niet gerader was de discussie uit te stellen. Doch de mededeeling is gedaan, dat de Koning den Minister gemagtigd heeft te verklaren, dat Z. M. de Kamer niet afzonderlijk zal ontvangen. Naar alle constitutionele beginselen vervalt die magtiging echter. De Minister alleen is aansprakelijk. Het is dan eene groote onvoorzigtigheid des Ministers, en in strijd met de constitutionele begrippen, den naam des Konings in de beraadslagingen te brengen. Was de zaak van zoo veel gewigt, dan had de Minister dit op zijne plaats in deze Vergadering moeten aantonen. De redenaar acht de aanbieding van het adres ook raadzaam, omdat daarin het verlangen der Grondwetsherziening voorkomt. Laat men de zaak berusten, dan wordt die wensch slechts uitgesteld, dan zal men daarop bij de behandeling der begroting terugkomen. Het is oneindig beter de kwestie der Grondwet afgescheiden te houden van elke andere beschouwing.

Heden hebben de Afdelingen van de Tweede Kamer zich bezig gehouden met het onderzoek van het ontwerp van wet, betrekkelijk den accijnz op het zout, van de voordragten ten aanzien van het wettelijk van strafregt, en van de wijzigingen in het reglement van orde. Twee Afdelingen zullen zich morgen na de openbare vergadering weder met dit laatste onderwerp bezig houden. — Men wedspreekt hier stellig het gerucht, dat bij de Regering het voornemen zou bestaan om het in de geschiedenis zoo bekende slot Loevestein af te breken. Alleen zingende veranderingen en verbeteringen aan de vesting werken gemaakt, welke in geen en deere schaden aan de historische herinneringen van het gebouw.

Heden is voor de Arrondissements-Regtbank alhier behandeld de zaak van den zoo beruchten *Hendrik Fox*. Hij was beschuldigd 1°, van den bewaarder van het huis van arrest, *H. Hendriks*, met ééne klomp te hebben nageworpen en met de andere te hebben geslagen; en 2°, van een militair medegevangene, *J. de Jong* genaamd, met een ijzer te hebben mishandeld. In deze terechtzitting zijn nog als getuigen gehoord de concierge *Heinrich* en een crimineel gevangene, *Schellenberg* genaamd. Tegen den beklagde is door den heer substituut-officier *de Brauw* gerequireerd eene gevangenisstraf voor den tijd van vier jaren enz. Onderanderen heeft de beschuldigde zich in zijne verdediging daarop beroepen, dat hij in woede was geraakt, omdat men hem verhinderd had in zijn voornemen van zich in den kelder, waarin hij opgesloten was, te laten doodhonger. Zijne houding was overigens, in aauwmerking genomen al hetgene omtrent hem bekend is, vrij bedaard. Hij heeft intusschen deze gelegenheid nog waargenomen om op nieuw zijne onschuld aan de misdaden, waarvoor hij thans boet, te bewaren. Na eene korte deliberatie heeft de Regtbank den beschuldigde veroordeeld tot eene gevangenisstraf van twee jaren, enz.

's GRAVENHAGE den 13 november. In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden is van Regerings wege ingekomen eene lijst van dispensatien. — Wordt voor kennisgeving aangenomen. Twee ingekomen boekwerken van den heer *Uytwerff Sierling*, over het gevangenisstelsel, zullen in de toekering worden geplaatst.

Een aantal ingekomen verzoekschriften, van fabriekanten uit 's Hertogenbosch, van handelaars uit Amsterdam, Rotterdam en elders worden naar de Commissie *ad hoc* verzonden.

Ingevolge het jongste besluit der Kamer, na de staking der stemmen, worden thans de beraadslagingen over het ontwerp-adres geopend.

De heer *Ahemat* verklaart, over het laatste voorstel niet van gevoelen veranderd en steeds daartegen gestemd te zijn. Hij moet zich daartegen verklaren, omdat het niet den wensch der Natie uitdrukt. Een gedeelte der Vertegenwoordiging zegt daarin ja, het andere neen; het leidt tot niets. Wordt het verworpen, dan behoef men zich daarom niet tot eene bloote kennisneming te bepalen; maar zou kunnen terugkeeren tot hetgeen in 1815 gebeurd is, en de beide Kamers vereenigen, ten einde gezamenlijk een adres tot stand te brengen. Mocht de Kamer dit niet willen, dan zou de redenaar toch voor zich de gemoedelijke overtuiging hebben, het tot eene transactie te hebben medegewerkt.

De heer *van Goltstein* bestrijdt het denkbeeld van den vorigen spreker, dat het tegenwoordig voorstel eene transactie zou zijn. Men kan zeer consequent zijn, wanneer men het tegenwoordig voorstel aannemt, ofschoon vroeger verworpen hebbende. Men is thans tot het standpunt voor de beraadslagingen teruggekeerd. De stemmen hebben gestaakt. Dit geeft aanleiding tot

nieuwe overwegingen. Het doel daarvan is om de leden uit te lokken in eene nadere ontwikkeling van denkbeelden te treden, om door overtuiging tot een gewenscht besluit te komen. Er is een voorstel gedaan om eene poging aan te wenden, ten einde zich op nieuw met de Eerste Kamer over een adres te verstaan. De redenaar juicht die poging toe, omdat zij strekken kan tot bevrediging der meest uiteen loopende gevoelens. De regten der Kroon worden daardoor niet aangerand, de eerbied jegens het geëerbiedigd Hoofd van den Staat niet uit het oog verloren. Door de poging nadert men zoo veel mogelijk tot de Eerste Kamer, en wordt de achtbaarheid der Tweede gehandhaafd. Verscheiden voorstellen zijn er gedaan: geen dezer is goedgekeurd. Slechts één is er overgebleven. Zoo men nu ook dit laatste afstemt, dan zou men in tegenspraak met zichzelf zijn, en van de eene zijde de zaak als niet en van de andere zijde als wel afgedaan beschouwd willen hebben. Doch is er een beter voorstel? Welan, men doe het. Maar zoo lang er geen ander is, vermeent de redenaar, dat men zich met het tegenwoordige moet vereenigen. Allen dienen zich te onderwerpen aan het besluit, door de meerderheid genomen. Daardoor zal medegewerkt worden tot de achtbaarheid der Kamer. — De redenaar sluit af met de volgende woorden: „De redenaar is zoozeer van dien aard, dat de tijd, aan de beraadslagingen over het adres gegeven, niet nutteloos is besteed geworden. Die overwegingen hebben vele vruchten gedragen. Vele bezwaren zijn er tegen eene herziening der Grondwet geopperd. Anderen hebben die gevoelens betreden, en daardoor is de grond gelegd, om zich deswege beter te verstaan. Verscheidene punten zijn aangevoerd, welke bij eene herziening in aanmerking zullen moeten komen. Verscheidene denkbeelden zijn gewisseld, en zoo is de weg tot eene herziening geëvid. Jij, die spreker heeft daaraan meerdere waarde dan aan de uitdrukking van den wensch tot eene herziening. Hij hoopt dat de nadere overweging thans de leden tot eep gewenscht besluit zal geleid hebben.

De heer *Verwey-Méjan* beaamt ten volle het door den laatsten redenaar gesprokene, en zal hieromtrent niets meer bijvoegen. Hij heeft echter een amendement op de derde zinsnede van het thans in beraad zijnde voorstel te doen, daar, volgens hem, de redactie van het oorspronkelijke voorstel eene onjuiste uitdrukking in zich bevat. De Eerste Kamer heeft, namelijk niet verklaard, niet in te stemmen met eene Grondwetsherziening, maar zich niet te kunnen vereenigen met de uitdrukking van den wensch daartoe. In dien geest wenscht de spreker het voorstel gewijzigd te zien. En inderdaad de Eerste Kamer kon zich niet wel tegen eene herziening verklaren. Dit zou geheel in strijd met hare anteceden ten zijn. Sedert 1830 heeft zij zich steeds met het verlangen daartoe vereenigd. Voortleden jaar heeft ook zij de verwachting uitgedrukt, dat men het geschikte oogenblik tot eene herziening niet mocht laten voorbijgaan. In 1844 zou zij dus niet in strijd met dit alles kunnen handelen. De redenaar deelt verder zijne beschouwingen over den stand der beraadslagingen mede. De Tweede Kamer heeft besloten, dat aan het extract der Eerste Kamer gevolg zou worden gegeven. In een zedelijk zin is men dus verbonden, aan dat besluit gevolg te geven. Hij, die het doel wil, wil ook de middelen. Op de Kamer berust de verplichting, daar de vroegere voorstellen afgewezen zijn, een ander voorstel te doen. Men kan niet afbreken, wat men zelf gebouwd heeft. Doch het voorstel zelf is niet onaannemelijk en wel uit drie oogpunten: 1º, omdat het strekt, zoo veel mogelijk, tot behoud der goede verstandhouding tusschen de beide Kamers; 2º, omdat daardoor, zoo veel mogelijk, geschiedt, hetgene sedert een aantal jaren plaats gehad heeft, en 3º, omdat daardoor, zoo veel mogelijk, gevolg wordt gegeven aan het vorig besluit, om een adres door de twee Kamers gezamenlijk te doen aanbieden.

De heer *de Kempenaer* beschouwt den loop der beraadslagingen uit een bijzonder oogpunt. Het is de vraag niet, of het voorstel op zich zelf algeheele goedkeuring verdient; maar of men zich in de tegenwoordige omstandigheden daarmede kan vergenoegen. Op zich zelf acht de spreker het voorstel in geen deele als zoo geheel goed. Maar de meerderheid heeft verworpen hetgene hij wilde, eene afzonderlijke aanbeveling. In dien stand van zaken moet hij zich, ofschoon ongaarne, met het tegenwoordig voorstel behelpen: het is beter dan niets. Geheel verwerpelijk is het ook niet, want, behalve de drie punten door den vorigen redenaar opgegeven, is er nog een vierde, dat, namelijk, elke Kamer ontrent hare gevoelens in haar geheel blijve, en de waardigheid van beiden bewaard wordt. En wat zou er bij eene verwerping gedaan moeten worden? Met dit laatste zijn alle gedane voorstellen verworpen. Dit zou nadeelig zijn, omdat men gevaar loopt, in het geheel geen antwoord te bekomen. Dat antwoord echter is onmisbaar. Het zou nadeelig zijn, omdat men gevaar zou loopen, terug te komen op hetgene allereerst verworpen is, de aanneming voor notificatie. Wil men in de tegenwoordige omstandigheden de zaak dienen, wil men de waardigheid der Kamer handhaven, dan dient zij het tegenwoordig voorstel aan te nemen. Eene verwerping zou ook nadeelig voor de Kamer zijn, omdat zij het bewijs van terugtreding zou opleveren. Het was een vooruitgang, de openbare beraadslagingen over het adres. Het was een vooruitgang, dat die beraadslagingen met kalmte en waardigheid zijn gevoerd, en welke allen beschaamd hebben, die vermeenden dat die beraadslagingen ergerlijke rooieelen en discussien, met drift gevoerd, zouden opleveren. Neen, die openbaarheid was een bewijs van vooruitgang in onze constitutionele opvoeding en ontwikkeling. — Zoo nu de Eerste Kamer, uit een goedwillig bezwaar, uit de Grondwet ontleend, vermeend heeft, het adres niet te moeten aannemen, zou daarom de Tweede, niet moeten averten, wat te doen? Zou de Kamer haar eens genomen besluit niet weten te handhaven? Daardoor zou zij de eerezuil omverwerpen, welke zij heeft opgericht.

De heer *Scheers van Haren* spreekt erom, dat hij tegen het gde voorstel geweest is, omdat daarin het gevoel van de Tweede Kamer niet gembetrukt wordt. Dit is nu nog meer toepasselijk op het vierde, en daarom is hij er tegen. De heer *Verwey-Méjan*, daartoe door den Voorzitter verzocht, formuleert zijn voorstel nader. De derde zinsnede van het adres wordt nu luiden als volgt:

„De Eerste Kamer, daarentegen, zonder te treden in het onderzoek omtrent het wenschelijke dezer herziening en verandering in het algemeen, vermeent met de uitdrukking van dien wensch zich niet te moeten vereenigen, uit hoofde van art. 227 der Grondwet.“ Het voorstel, aldus geamendeerd, wordt als nu in omvraag gebragt en, met eene meerderheid van 28 tegen 26 stemmen, aangenomen.

Het ontwerp-adres zal op de gebruikelijke wijze aan de Eerste Kamer worden verzonden.

Vóór hebben gestemd de heeren *van Dam van Isselt*, *Corneli*, *Luzac*, *van Goltstein*, *Verwey-Méjan*, *Thorbecke*, *van Rechten*, *van Heloma*, *van Heemstra*, *Gevers*, *Duymaer van Twist*, *van Naamen*, *Brouwer*, *Telting*, *Wichers*, *Sirens*, *Cust Jordens*, *de Kempenaer*, *Storm*, *Modderman*, *de Monchy*, *Schooneveld*, *Boreel van Hogelanden*, *Michiels van Verdwynen*, *de Man*, *Uytwerff*, *Sterling*, *Bruce* en *van Pauhuys*.

Tegen hebben gestemd de heeren *Scheers van Haren*, *Carpsel*, *van Bleywijk*, *Anemaet*, *Snouck Hurgronje*, *Kniphorst*, *Baeker*, *van Nagell*, *Hoffman*, *Enschede*, *Gouverneur*, *Romme*, *Cotter-Hooft*, *Nederburgh*, *Star*, *Busmann*, *Mensje*, *van Sasse van Isselt*, *Hooft*, *Luyben*, *van Heeckeren*, *Regelaer*, *Druyvesteyn*, *Faber van Riemsdijk*, *Mutsaers*, *den Tex*, *de Jong* en *van Akerlaken*.

Daarna is beraadslaagd over de voordragt van wet nopens den inkoop der 3½ per cent schuld van het voormalig Amortisatie-Syndicaat over het loopend jaar.

De heeren *de Man*, *van Goltstein*, *Bruce* en *van Dam van Isselt* hebben achtervolgens verklaard dat, hozeer zij in vorige jaren tegen dit ontwerp hebben gestemd, omdat zij de verplichting van den Staat tot dien jaarlijkschen inkoop niet konden erkennen, zij thans hunne goedkeuring daaraan zouden geven, zonder die verplichting alsnog te willen toestemmen. Zij deden dit omdat thans de middelen voorhanden waren, om dien inkoop te kunnen bewerkstelligen, zonder dat het noodig ware nieuwe schuld daarvoor te creëren. Bij deze gelegenheid hebben onderscheiden leden hunne vreugde te kennen gegeven over den verbeterden toestand van 's Rijks finantien. Inzonderheid heeft dit gedaan de heer *van Goltstein*, die opmerkte, dat er vroeger wanorde en verwarring in 's Rijks finantien heerschte en men in de onmogelijkheid verkeerde, om de gewone uitgaven van den Staat te bestrijden. Thans zijn echter gelukkig, zeide dat lid, regelmaat en orde overal zichtbaar, en bestaat het gegronde uitzigt dat de gewone uitgaven door de gewone middelen zullen kunnen worden bestreden. Dat lid meende dat er een gegrond uitzigt bestond, dat de ondernomen conversie tot een goed einde zal worden gebragt. Door de aanneming der onderhavige voordragt, hoopte hij mede te werken tot verdere vestiging van het credit van den Staat.

De heeren *Gouverneur* en *van Rechten* vinden er voortdurend zwaarigheid in, om, door de goedkeuring van dit ontwerp, als het ware de verplichting te erkennen tot afbetaling der 3½ per cents schuld, die, huns bedunkens, niet bestond.

De heer *Luzac* heeft die verplichting volgehouden en de hoop te kennen gegeven, dat de Vergadering op den sedert twaalf jaren in dezen gevolgenden weg zou voortgaan.

De heer *van Naamen* meent dat de meerderheid der Kamer reeds dikwerf die verplichting heeft erkend, en dat men daarop thans niet meer moet terug komen. Hij acht het parlementair, om niet telkens op besliste zaken terug te komen, en beschouwt het als pligt, de besluiten van de meerderheid der Vergadering te eerbiedigen. Het is dan ook uit dien hoofde geweest, dat hij zich dezen morgen verplicht geoordeeld heeft, mede te werken aan de besluiten van de groote meerderheid der Vergadering gevolg te geven, al mogten sommigen zijne handelwijze als inconsequent beschouwen.

Z. Exc. de Minister van Finantien heeft zijnen innigen dank betuigd aan de leden, die zich thans ook met het voorstel zullen vereenigen, en over de gevoelens, die zij, ten aanzien van 's Rijks finantien, hebben blootgelegd. Het is een verblijdend teeken ten aanzien van 's Rijks geldmiddelen; het is de streelendste belooning voor de zorgen, die er aan haar herstel zijn gewijd. Het voorspelt eene gelukkige toekomst voor de finantien van den Staat. Het is het heerlijk gevolg der overeenstemming, die er tusschen de verschillende staatsmagten heeft bestaan, en welke getoond heeft wat wij vermogen, bij het behouden der eendragt en wanneer wij de belangen van het dierbaar Vaderland steeds voor oog en stelling.

Ter stemming overgegaan zijnde, is het ontwerp aangenomen met eene meerderheid van 47 tegen 7 stemmen. Tegen hebben gestemd de heeren *Kniphorst*, *van Rechten*, *Gouverneur*, *Romme*, *Storm*, *de Jong* en *Anemaet*.

Eindelijk is er beraadslaagd over de voordragt van wet betrekkelijk de aflossing der schuld aan de Nederlandsche Handel-Maatschappij. De heeren *Gouverneur* en *van Heemstra* hebben eenige bedenkingen in het midden gebragt en eenige ophelderingen gevraagd.

Z. Exc. de Minister van Finantien heeft geantwoord, dat de middelen, waarop bij het welgelukken der vrijwillige leening gerekend was, niet alleen verkregen zijn, maar die middelen zelfs de berekeningen hebben overtroffen, gelijk blijken zal bij de later aan te bieden voordragt van wet tot aanvulling der middelen over den jare 1844.

Er is bij de vaststelling der wet van 6 maart gerekend op eene ontvangst van 45 millioenen. Tot dus verre zijn er slechts 21½ millioenen bij de wet aangewezen, om te worden uitgegeven. De nadere aanwijzing van 22 millioenen tot afbetaling van de schuld aan de Handel-Maatschappij is dus alleziens mogelijk. Voorts deelde Zijne Exc. mede, dat het voornemen bestond, om de schuld aan de Handel-Maatschappij nog vóór het einde van het loopend jaar af te betalen.

Daarna is het ontwerp in omvraag gebragt en aangenomen met eene meerderheid van 51 tegen 2 stemmen. De Vergadering is tot nadere bijeenroeping gescheiden.

ROTTERDAM den 13 november.

Zt. Ms. fregat *JASON*, kapitein-luitenant *J. F. D. Bourgeois*, en Zt. Ms. brig *DE SNEELHEID*, luitenant *C. J. Egg*, behoorende tot het smaldeel, dat onder de bevelen van prins *Hendrik* der Nederlanden een togt naar de Middellandsche Zee heeft onderhouden, zijn den 12 dezer laatst van Gibraltar, in Texel binnengekomen. — Uit Amsterdam wordt geschreven: Men vermeent met genoegen, dat de indijking van de Waard- en Groetgronden in Noord-Holland (zijnde

1500 bunders kleiland, liggende in de Zuider Zee, voor Kolhorn) gelukkig is volbragt; de landen zijn met een zeer voldoende dijk van de zee afgesloten en reeds voor den gedeelte begreppeld; de molens zijn in aanbouw, en weldra, vermeent men, zullen ook de overige werken worden aangebest, om in het volgend jaar voltooid te worden. De hoedanigheid van den grond beantwoordt volkomen aan de verwachting, en men moet dus nu erkennen dat de ontwerpers van dit belangrijk werk de zaak te voren wel onderzocht en de uitvoering met kennis van zaken geregeld hebben. Ook de heeren aannemers hebben getoond dat zij, niettegenstaande weder, wind en water zich als tegen de uitvoering kantten, weten uit te voeren, wat zij aannemen. Moge verder deze nuttige en prijzenswaardige onderneming met eene goede uitkomst bekroond worden, en dit voorbeeld gunstigen invloed uitoefenen op meerdere dergelijke werken, welke voorbereid worden; dat de kapitalisten, terwijl hun een goede interest verbeidt, door hunne materiële krachten de zoodanigen gaarne mogen ondersteunen, die zich aangorden om, den zee vruchtbaar land te ontwoekeren. Hierdoor wordt aan duizende handen arbeid verschafft, en de kleine, plek gronds, dien wij bewonen, wordt op eene wijze vergroot, die geen bloed kost, door niemand wordt gewraakt en duurzaam vruchten oplevert.

— Den 11 dezer heeft aan de Leydsche hoogeschool de private promotie plaats gehad van den heer *C. D. L. Hanegraaf*, van Leyden, na de verdediging eener medische dissertatie.

— De regerende Hertog van Saksen-Coburg-Gotha, heef van den Koning der Belgen, wordt tegen den 19 dezer te Brussel verwacht.

— In dagbladen van Genève wordt gezegd, dat de zaak van den heer *Gaillard* zich nog niet voldoende heeft opgehelderd, en men nog geenszins vrij is van het denkbeeld dat hij, na zijnen overgang tot de Protestantische Kerk, opgeligt, en eerst naar Turyn, vervolgens naar Rome vervoerd is, om hem daar voor altijd onschadelijk te maken. Een dier bladen zegt ook, dat de maatregelen der autoriteiten tegen de Waldenzen in Piemont weder langs hoe strenger worden, onderanderen door de oprigting van bedehuizen en het verkrijgen van grondeigendommen, buiten de hun aangewezen grenzen, te bemoeijelijken. — De fransche gezant bij de Port, de heer *de Bourgneuf*, die van zijne Regering een verlof van drie maanden heeft bekomen, is, na den 22sten der vorige maand eene afscheids-audientie bij den Sultan gehad en Konstantinopel verlaten te hebben, den 3 dezer, aan boord eener fransche stoomboot, te Trieste gearriveerd.

— Uit St. Petesburg schrijft men, hoe het handelverkeer tusschen Riga en Mittau in de laatste jaren zoo beduidend is toegenomen, dat het verkeer over land niet meer toereikend is, weshalve zich eene societeit, met een voorloopig kapitaal van 50,000 zijvers roebels, gevormd heeft, om eene stoomvaartverbinding op de Aa daar te stellen.

Den 2 dezer, des namiddags, arriveerde te Helvoetsluis *Ezra*, *Stradbroek*, *J. Bance*, en *Trac Blue*, T. Fleming, van Londen, en *Rosetta*, *J. Ansdell Jr.*, van Hull; de wind Z. W.

Den 11 dezer na en den 12den voor posttijd is in de Maas en te Maassluis niets gepasseerd; de wind O. en Z. W.

Den 12 dezer, voor posttijd, is te Maassluis niets gepasseerd; de wind W. met regen.

Den 10 dezer is te Brouwershaven binnengekomen de *Zwaan*, *C. J. van Driestep*, van Riga naar Dordrecht.

Volgens ontvangten berichten, is op St. Helena aangekomen de bark *Maria Jolie*, kapitein P. F. Marker, van Batavia naar Rotterdam, en op 3 graden 30 minuten noorderbreedte en 19 graden 4 minuten westerlengte gepraaid het schip *Margaretha Johann*, kapitein M. Schou, van Amsterdam naar Batavia.

Kapit. J. Ingeman, van Batavia, in Texel biinen, heeft den 2 dezer, op 48 grad. 24 min. noorderbreedte en 7 grad. 38 min. westerlengte, gepraaid de schepen *Clara Anna Maria*, kapitein P. J. Bakema, v. Dordrecht naar Batavia, en *Friesland*, Gouverneur van Sytzema, H. F. Zeystra, van Amsterdam naar Surinam.

Door den gezagvoerder J. N. Schrijder, mede in Texel binnen, is den 26 september, op 9 grad. 48 min. 36 sec. noorderbreedte en 23 gr. 45 min. westerl., gepraaid de bark *Straat Sunda*, kapit. B. J. Doornik, van Amsterdam naar Batavia.

Kapitein J. N. Klink, van Surinam in Texel biinen, rapporteert, den 3 oktober, op 26 grad. 7 min. noorderbreedte en 53 grad. 45 min. westerlengte, gepraaid te hebben het schip *Alida*, kapit. K. Haasnoot, van Amsterdam naar Havana, en den 3den bij de Sorlings het koekerschip *Newland*, kapitein H. H. Rademaker, van Amsterdam naar Marseille.

Den 12 dezer zijn in Texel binnengekomen H. M. Volkertsen van Batavia, C. J. Valley van New-York, H. B. Engelsman van Hull en K. B. Wijgers van Dantzig naar Antwerpen, als bijlegger.

Den 9 dezer zijn in het Vlie binnengekomen F. Bieze v. Cardiff, W. Conshus v. Londen, W. T. Fenenga v. Petersburg en L. R. Tenwerck van Memel; uitgezeld, den 8sten E. Rachau v. Riga, C. H. Biemack naar Dantzig, J. P. Radloff naar de Oost Zee, J. P. Krohn v. Wismar, P. Iltivendahl naar Frederikstad, C. F. Jehnholz, J. F. Jühr, C. Tiemann en M. J. Kraef op avontuur, den 8den H. Niemann en C. Brühnering n Rostock, E. F. Maass n. de Oost Zee, L. Matzussen naar Krageroe, N. Nielsen naar Tvedestrand, A. Bernsson n. Årend, J. A. Oldenburger, et D. F. Vanselow n. eene onbekende bestemming.

Den 8 dezer is te Terschelling binnengekomen G. N. van Duinen van Cadix.

VLISSINGEN den 11 november. Ter reede gekomen P. Willems van Tabaco, W. Thomas van Maceo, E. Arvestang v. Richardson, W. Henry en J. Tonich van Odesa, A. F. Wit v. Rotterdam, T. Douws en J. de Boo van Vilanova, H. Otto van Breda, D. J. Sakzieter en T. Jackson van Londen en J. Meij van Hull, allen naar Antwerpen. L. Queens van New-York, in Gent, en W. E. Boswijk van Memel, naar Brussel bestemd.

Den 8 dezer is te Ostende binnengekomen het nederlandsch koekerschip *Elizabeth*, kapitein F. B. Neppers, van Bordeaux.

Den 6 dezer is te Marseille aangekomen *Nova*, L. J. Doekes, van Newcastle; vóór den 6en oktober te Livorno *Franziska Elizabeth*, W. A. Wijkman, v. Nantes; den 6 dezer op de rivier van Bordeaux *Gezina Harmine*, J. H. Jonker, van Amsterdam; en *Margaretha*, T. K. Mulder, van Riga; den 7den te Nantes *Zaaneva*, D. M. Noordhoek, v. Rotterdam; den 5den op de rivier van Nantes *Marie*, J. Guilbert, van Amsterdam; en den 6den de *Friedrich*, A. H. Karsjens, van Petersburg; den 8sten te St. Rochelle de *Schep Luchs*, J. R. Dood, v. Amsterdam; den 7den te Duitkerken *John Williams*, J. F. Posthumus, van Petersburg; den 5den te Glasgow *Erin*, A. Davidson, en den 8sten te Shields *Britannia*, J. Warden, van Rotterdam; den 7den te Altona *Catharina*, S. J. de Jong, van Amsterdam; dienzelven dag te Bremerhaven de *Wit*, *Groetrudd*, S. H. Postelcoot, van Hamburg, *Lamitchika*, J. R. Prins, van Dantzig, en den 3den te Pillau *Alberdina*, G. Venema, v. Hamburg.

Den 27 september is van Havana gezeild *Christina*, W. C. Ran, naar Amsterdam, den 3 oktober *Amalia*, E. Knudsen, naar Antwerpen, en den 8 dezer van Duinkerken *Leone*, B. C. Koops, naar Amsterdam.

Het schip *Antina*, kapitein R. J. Schuring, van Dantzig naar Amsterdam, is den 22 oktober te Mythenland binnengekomen.

Het schip *Eugene*, kapitein P. A. Roelofs, van Antwerpen naar Nantes, is den 3 dezer te Isle de Batz binnengekomen.

Het schip *Harmans*, kapit. B. J. Zoetekeer, v. Nerva n. Dordrecht, is den 7 dezer met schade aan het roer te Leith binnengekomen.

